

K. Lammens P

LEEFTOCHT
LIGHT

MMXVIII

Helium, niet om te lachen

Helium is een zeldzaam kleurloos edelgas, veel lichter dan lucht.

Vooral bekend als vulmiddel voor ballonnen en luchtschepen.

En als koelmiddel in medische scanners en kerncentrales.

Praten of zingen met een heliumstemmetje is in, maar vol risico's: bij gebrek aan zuurstof kan je bewusteloos raken of stikken.

Het gas staat in dit nummer symbool voor **dromen en idealen**.

“Een leven zonder dromen is als een tuin zonder bloemen”, zei de Duitse dichteres Gertraude Beese.

Het leven is een zoektocht, een queeste. Het nieuwe jaar is een volgende etappe op die reis, **dwars door alles heen, op zoek naar schatten**.

Januari is een moment om stil te staan bij onze wensen, dromen en idealen.

Waar gaan we voor?

Door wie en wat laten we ons bezielen?

Waar halen we onze inspiratie?

Wat we inademen, ademen we ook uit.

De g/Geest die ons bezielt, steekt ook anderen aan.

De onderwijsmens maakt het verschil.

Maken we dit jaar verder werk van de katholieke dialoogschool?

“Ga nooit op reis zonder een koffer vol met dromen.”
(motto van fotograaf Dirk De Herder).

Wat steken wij in onze koffer?

‘k Maak een ballonnetje vol,
een ballonnetje vol dromen.

’t Wordt behoorlijk bol,
en moeilijk in te tomen.

‘k Laat een ballonnetje op,
een ballonnetje vol dromen.

’t Stijgt ons boven de kop,
over daken, tussen bomen.

Er daalt een ballonnetje neer,
een ballonnetje vol dromen.
Hier en elders, keer na keer,
wordt het door iemand opgenomen.

‘k Adem een ballonnetje in,
een ballonnetje vol dromen.
’t Vervult me diep van bin’,
met moois dat mogelijks kan komen.

‘k Laat een ballonnetje leeg,
een ballonnetje vol dromen.
In ons water, in ons deeg,
onze genen, onze genomen.

Zo worden dromen waar,
na wat zweven beneden en boven.

Onder mensen bij elkaar,
die kinds genoeg zijn
om in ballonnetjes te geloven.

lesja

Helium

Bij de
cover:
zonder
woorden.

Een wens voor het nieuwe jaar
Moge het nieuwe jaar je doen zweven
alsof je door helium bent gedreven.
Mogen je dromen je kracht geven
om je idealen na te streven.

Blikverruimers

De beste leerkrachten
laten je zien
waar te kijken,
maar vertellen je niet
wat te zien.

Alexandra Trenfor

Ik ben niet,
ik word.

André Gide

Een dode vis
drijft mee
met de stroom,
het kenmerk
van een levende vis
is dat hij
tegen de stroom
op zwemt.

Anoniem

Om dingen te bereiken, heb je idealen nodig. Het is geen toeval dat vijfenzeventig percent van de leerlingen in het secundair onderwijs en zestig percent van de leerlingen in Vlaanderen in het basisonderwijs in het katholiek onderwijs zitten.

Mensen met idealen liggen aan de basis van dat gegeven. Visionaire mensen, die hun roeping volgden.

Mensen als Ignatius van Loyola, die de Jezuïeten inspireerde in hun onderwijsproject. Hij leerde uit zijn eigen ervaring om zijn militaire achtergrond ten dienste te stellen van zijn spiritualiteit van streven naar het hogere in de mens.

Mensen als Petrus Jozef Triest, die als stichter van de Broeders en de Zusters van Liefde een netwerk van instellingen in zorg en onderwijs oprichtte, gedreven door zijn aandacht voor wat hij de 'arme dogters' noemde.

Mensen als Jean Baptiste de la Salle, die uit zijn ervaring leerde dat ook bij de armere kinderen veel talent zit, en met zijn Broeders van de Christelijke scholen een pedagogiek ontwikkelde die deze jongeren kansen gaf.

Mensen als Giovanni Don Bosco, die ons het principe van nabijheid en assistentie leerde.

Mensen als Lodewijk Vincent Donche, die startte met een school voor gewone volkskinderen waaruit de Zusters van Vorselaar groeiden.

Mensen als Angela Merici, die ontelbare meisjes opvoedingskansen gaf in de scholen van de Zusters Ursulinen.

En de lijst is nog veel langer.

Al die andere mensen, te veel om op te noemen, die aan de basis lagen van de kracht van het katholiek onderwijs in Vlaanderen.

Stuk voor stuk bewijzen die bevlogen mensen dat iemand die zijn of haar idealen volgt, bergen kan verzetten.

Guido Gezelle vraagt in zijn gedicht 's Avonds 'Laat mij, laat mij, in 't verdriet/Vliegen naar dat hoog verschiet daar. In de typische stijl van de negentiende eeuw is zijn gedicht een voorbeeld van de romantiek, een kunststijl die evasie, of het ontsnappen uit de werkelijkheid, als een droom nastreefde. Maar die droom is gedoemd om te mislukken.

De dromen van iemand die idealen volgt zijn anders, zij zijn in staat om de werkelijkheid te veranderen.

Zonder de dromen van hun stichters, waren de grote congregaties nooit ontstaan, laat staan dat ze zo'n grote invloed zouden ontwikkeld hebben in het onderwijs.

Als ons onderwijssysteem benijd wordt in het buitenland, is dat in niet geringe mate te danken aan die mensen die hun idealen volgden.

In de Bijbel is er op verschillende plaatsen sprake van het Koninkrijk van de Hemel. Bij de profeet Jesaja vinden we een idyllisch land, waar de panter zich neervlijt naast het geitje en het kleine kind zijn handje in het nest van de slang steekt, in een echo van het Paradijs voor de zondeval. (Jes. 11,6-10)

Maar Jezus spreekt over het Rijk van de Hemel in gelijkenissen. Daar wordt elke boom die geen goede vrucht draagt omgehakt, en zaait de vijand van de landeigenaar onkruid tussen het koren. (Mt. 13)

Zo is het met onze idealen. Als we er niet voor vechten, worden ze verstikt door de sleur van het leven. Het is onze roeping om te proberen ze zoveel mogelijk te verwezenlijken.

Goede God,
help ons te zijn als Rebekka,
die geroepen werd
om de vrouw te worden van Isaak.
Help ons niet te beginnen
met 'wat als' en 'maar',
maar zoals zij onze roeping te volgen.

Goede God,
help ons te zijn als Maria.
Help ons onze versie te vinden
van haar woorden:
'de Heer wil ik dienen:
laat er met mij gebeuren wat u hebt
gezegd.'

Goede God,
help ons te zijn zoals al de heiligen.
Help ons geen excuses te zoeken,
maar te doen wat juist is.

Goede God,
help ons onze koers te richten
naar onze idealen.
Help ons het dagelijkse en het gewone
te overstijgen,
en zo een betere wereld te bouwen.
Help ons dat proberen te zijn
voor onze leerlingen,
zodat ze groter kunnen worden
dan hun beperkingen.

Amen.

LEEFTOCHT
LIGHT

jaargang 33

nummer 5

januari 2018

Om je idealen na te streven, moet je durven dromen.
Hamlet wijst zijn vriend Horatio terecht met de bekende
woorden: 'Er zijn meer dingen in de hemel en op aarde,
Horatio, dan waarvan je droomde in je filosofie'.

Het is altijd dezelfde boodschap, probeer out of the box te
denken, geef een kans aan datgene wat je leerlingen ver-
der doet kijken dan hun neus lang is. Dat zal maar lukken
als je dat als leraar en opvoeder voorleeft.

In De Storm, het laatste stuk van William Shakespeare, ver-
rast Prospero zijn dochter met een prachtig schouwspel,
een feeëriek stukje toneel over haar nakende huwelijk. 'We
zijn de stof waarop dromen gemaakt worden', is zijn com-
mentaar. Er staat niet waarvan dromen gemaakt worden,
maar waarop. Het is door de verbeeldingskracht, en door-
dat mensen hun idealen nastreven, dat de routine doorbro-
ken wordt. Zo gebeuren er mooie dingen.

In hetzelfde stuk is er de geest Ariel, die alle plannen van
zijn meester Prospero ten uitvoer brengt. Als door helium
aangedreven, beweegt hij zich door de lucht. Hij krijgt
daardoor overzicht, en kan precies inschatten wat de per-
sonages, die zich overal op een eiland bevinden, aan het
doen zijn, en inspelen op hun acties.

Wie durft uitstijgen boven het dagdagelijkse, zoals een
zweefvlieger, wie durft dromen en zijn idealen volgen,
wordt groter en sterker dan wie veilig op de grond blijft.

De Amerikaanse dominee Martin Luther King, die zich in-
zette voor gelijke rechten voor alle Amerikanen, vertelde in
een beroemde toespraak over zijn droom van gelijkheid.
Die speech, gebouwd rond het thema 'I have a dream',
werd de inspiratie voor duizenden mensen om te geloven
in een betere wereld.

**Geloven in dromen, onze idealen nastreven,
het maakt van ons betere mensen.**

Helium is het eerste edelgas in de periodieke tabel van de elementen. Het heeft het laagste kookpunt van alle elementen. Het is genoemd naar Helios, de Griekse zonnegod. Wie helium zegt, denkt licht. Ballonnen drijven en vliegen hoog in de lucht, gevuld met helium. In onze omgang met leerlingen kunnen we altijd met onze beide voeten op de grond blijven: eindtermen, leerplannen, doelstellingen, leerstof, niveaus van leren. Of we kunnen, gedreven door de helium van onze idealen, alle mensen in het onderwijs meenemen op de vlucht van hun dromen.

Soms wordt een spel gespeeld met helium. Als je het inademt, en dan spreekt, klinkt je stem enkele octaven hoger, alsof een klein kind spreekt. In de Tate Modern in Londen werd ooit een installatie getoond, waarbij een stemmetje, door helium gedreven, luid weerklonk, tot zalen verder. Bezoekers werden erdoor aangetrokken, het klonk etherisch hoog, bijna bovennatuurlijk. Dat is het wat onze idealen met ons doen, ze verheffen ons tot een hoger niveau, ze verleggen onze grenzen.

Middeleeuwse ridders uit het hof van Koning Arthur trokken op queeste, op zoektocht, naar de Heilige Graal. Meestal voorgesteld als een beker, is de Graal een geheimzinnig voorwerp met magische krachten. Maar het is vooral het symbool van het ideaal waarnaar je zoekt, maar dat je nooit bereikt, want anders zou het geen ideaal zijn. De auteur van het oorspronkelijke Graalverhaal, Chrétien de Troyes, beëindigde zijn verhaal niet. De zoektocht naar onze idealen is ook een verhaal met een open einde.

Zoals de queeste van de ridders betere mensen maakte, en niet het bereiken van hun doel, is het de zoektocht naar onze idealen die van ons betere mensen maakt. Als we erin slagen om onze leerlingen mee te nemen in die queeste, vervullen we pas echt onze opdracht als leerkracht en als opvoeder.

Die queeste is de constante opdracht die we hebben om onze eigen vorming te verdiepen, zodat we jongeren kunnen blijven inspireren om levenslang te blijven groeien.

‘Moeten we dat kennen, mevrouw?’, is soms de vraag van leerlingen als je uitweidt over een onderwerp. Nochtans ligt daarin de essentie van wat een goede leerkracht kan zijn.

Leerlingen herinneren zich later net die leerkrachten die eens durfden uitweiden, die durfden verder gaan dan wat er in het handboek stond. In vele gevallen was dat omdat ze een stokpaardje hadden, iets waar ze veel van wisten, dat hen boeide, en waarover ze met enthousiasme konden vertellen.

Leerlingen zijn dikwijls in de ban van de kennis van hun leerkrachten, of van hun vertelkracht. Nog mooier is het als de leraren ook kunnen laten aanvoelen dat ze bevlogen zijn. Dat er mentale helium is die hen laat uitstijgen boven het gewone. Dat ze gedreven zijn door iets wat verder, veel verder ligt dan de leerstof.

Inspectie en doorlichting controleren of de leerplandoelstellingen gehaald worden, en aan die kwaliteitseis moeten we als gesubsidieerde instelling natuurlijk voldoen. Maar niets staat in de weg om verder te gaan en net dat meer te geven dan moet van het leerplan. Niets belet om de leerlingen warm te krijgen voor het mysterie van het h/Hogere.